

Verbod chemische onkruidbestrijding laat zich niet tegenhouden

Tegenstanders maken zich op voor juridische strijd

Voor- en tegenstanders zijn het er eigenlijk wel over eens. Het verbod van chemische onkruidbestrijding op verhardingen wordt naar alle waarschijnlijkheid per 1 maart 2016 van kracht. Maar daarmee is het verzet niet gebroken. Achter de schermen worden door de tegenstanders al de messen geslepen voor een gang naar de rechter.

Auteur: Paul van der Sneppen

 5 min. leestijd

‘Wat er ook gebeurt met het ontwerpbesluit bij de Raad van State, voor de mensen die het verbod op chemische gewasbeschermingsmiddelen treft, is het kwaad al geschied.’ Dat zegt Jo Ottenheim, secretaris van Nefyto, de brancheorganisatie van de agrochemische industrie. ‘Gemeenten en terreinbeheerders bereiden nu de contracten voor onkruidbestrijding voor. Die moeten wel anticiperen op een verbod. In die zin is het voor de betrokkenen een gelopen race.’

Verzet

Daarmee is het verzet van Nefyto tegen het verbod echter allerm minst gebroken. Vooral nog heeft Ottenheim goede hoop dat de Raad van State bezwaren uit tegen het ontwerpbesluit. Bovendien vermoedt hij nu al dat er juridische kapstokken zijn om het besluit eventueel bij de rechter aan te vechten. ‘We hebben onze achterban al gepolst. Er is veel draagvlak voor een gang naar de rechter.’

Ottenheim acht de kans groot dat de Raad van State een negatief advies uitbrengt. ‘Ik ben geen jurist, maar ik heb ernstige bedenkingen bij de wettelijke grondslag van het verbod. De wijze waarop het ministerie dit voorstel aan de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en biociden heeft opgehangen, schuurt aan alle kanten, als je het mij vraagt. Ik daag iedereen uit om het besluit te toetsen aan de artikelen die het zijn wettelijke grondslag moeten geven. Ik denk dat daar nog een dikke adder onder het gras zit voor de staatssecretaris.’

Wettelijke grondslag

Ottenheim doelt op de wetsartikelen die de staatssecretaris ruimte moeten bieden om een algeheel verbod in te voeren op het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verharding. Dat zijn drie artikelen in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Het eerste artikel gaat over ‘de uitvoering van goede praktijken bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen of biociden.’ Het tweede artikel waar Ottenheim aan refereert, gaat over ‘toepassingsmethoden en -apparatuur.’ De Nefyto-secretaris kan die artikelen niet rijmen met het verbod. ‘Beide artikelen gaan over de toepassing van middelen, niet over het niet toepassen ofwel over een verbod.’

Pas bij het derde artikel vindt Ottenheim de juridische haarkloverij spannend worden. Het artikel is gekoppeld aan een Europese richtlijn. Die schept ruimte voor een verbod of een beperking van middelen binnen bepaalde gebieden. ‘De Europese richtlijn heeft het over heel specifieke gebieden en spreekt daarbij van “kwetsbare groepen”. Je moet dan denken aan speelplaatsen waar kinderen

ACHTERGROND

Jan Huitema

komen, recreatieterrijnen en scholen. De minister maakt daarvan de hele openbare ruimte en neemt er en passant ook nog even onze terrassen en oprijlanen in mee. Dat schuurt volgens mij behoorlijk met wat in de richtlijn wordt beschreven. Ik heb goede hoop dat de Raad van State daar ook over valt.’

Verbod

In het andere kamp maakt men zich daar weinig zorgen over. Milieuorganisatie Greenpeace voert al

Herman van Bekkem

Greenpeace: ‘Het ministerie heeft dit besluit heel degelijk in elkaar gestoken. Dat moet ook wel; de industrie kent de weg naar de rechter’

Jo Ottenheim

jaren strijd tegen glyfosaat en andere chemische onkruidverdelgers. Herman van Bekkem, campagneleider bij Greenpeace, weet uit ervaring dat het ministerie niet over één nacht ijs gaat bij het invoeren van een verbod: 'Het ministerie is gewaarschuwd. De bestrijdingsmiddelenindustrie weet de weg naar de rechter. Bedrijven als Bayer, Syngenta en BASF stapten al eerder naar de rechter toen de Europese Commissie andere stoffen in de ban deed. Toen ging het om stoffen die schadelijk zijn voor honingbijen. Ook nu dreigt de industrie weer met gerechtelijke stappen.'

Van Bekkem heeft Ottenheims bedenkingen voorgelegd aan juristen van Greenpeace. Maar ook daar is niemand van kleur verschoten. 'Deze punten van kritiek ondermijnen ons vertrouwen in het ontwerpbesluit niet', aldus Van Bekkem. Vooral artikel 80a van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden laat volgens Greenpeace juristen alle ruimte voor een verbod. Dat is het artikel waarvan ook Ottenheim zegt dat de interpretatie ervan waarschijnlijk doorslaggevend zal zijn voor het oordeel van de Raad van State over het ontwerpbesluit.

Verbod

'Artikel 80a biedt ruimte voor veel regelgeving. Een verbod behoort daarbij zeker tot de mogelijkheden', zegt Van Bekkem daarover. 'Volgens ons zit de staatssecretaris met haar voorstel goed. Ik vind het heel slim om geen verbod op een specifiek middel af te kondigen.'

Een verbod op de stof glyfosaat zou mogelijk aanleiding kunnen geven tot juridische touwtrekkerij, zeker wanneer de toelating van die stof verlengd wordt. De huidige toelating van glyfosaat loopt tot 31 december 2015 en wordt door de Europese Commissie komend jaar mogelijk met tien jaar verlengd. De kans daarop is onlangs weer groter geworden, nadat de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) een WHO-onderzoek waaruit zou blijken dat glyfosaat kankerverwekkend is naast zich neer heeft gelegd.

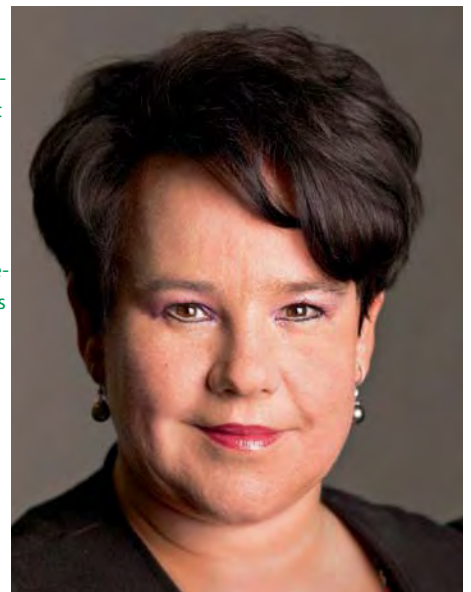
Nefyto: 'Er is onder onze leden veel draagvlak voor een gang naar de rechter, mocht het zover komen'

Touwtrekkerij

Dat een verbod op glyfosaat tot juridische touwtrekkerij zou kunnen leiden, daarover zijn Van Bekkem en Ottenheim het eens. Van Bekkem verwacht echter dat het ontwerpbesluit in zijn huidige vorm dat probleem handig omzeilt.

Ottenheim daarentegen is er stellig van overtuigd dat de angel nog lang niet uit die discussie is. 'We komen straks waarschijnlijk in de zotte situatie dat er op de etiketten van middelen als Roundup staat dat het middel gebruikt mag worden op verhanding. En dat terwijl er tegelijkertijd een verbod van kracht is op een dergelijk gebruik van het middel.' Dijkma heeft tegenover de Kamer inderdaad toegezegd dat de toelatingen onaangetaast blijven. Ze benadrukt ook dat de herbeoordeling van glyfosaat door de EU geheel losstaat van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden, juist omdat daarin geen specifieke stoffen of stofgroepen worden gereguleerd.

Staatssecretaris Sharon Dijkma van Infrastructuur en Milieu heeft de Kamer op 19 november per brief laten weten dat het toepassingsverbod gewasbeschermingsmiddelen wat haar betreft per 1 maart van kracht wordt. Ze laat in die brief ook weten dat het conceptbesluit op 1 december naar de Raad van State gaat. Hoewel voor het advies van de raad geen behandeltermijn staat, verwacht de staatssecretaris dat de beoogde ingangsdatum nog steeds haalbaar is. Dijkma lijkt in de eventuele toelating van glyfosaat door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) geen belemmering te zien voor de uitvoering van het besluit. Ze benadrukt ook dat herbeoordeling van glyfosaat door de EU helemaal losstaat van het besluit.

Europarlementariër Jan Huitema (VVD) heeft de Europese Commissie gevraagd of het Nederlandse voorstel om alle gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw te verbieden in lijn is met Europese regelgeving. Hij pleit ervoor om toch vooral te wachten op de Europese beoordeling van de laagrisicomiddelen, waaronder glyfosaat.

Huitema vindt het verbod een te rigoureuze maatregel. 'We willen binnen Europa toe naar een meer duurzame onkruidbestrijding. Ik vind het onverstandig om in Nederland dan op voorhand zo veel opties uit te sluiten. In andere lidstaten wordt het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw ook beperkt, maar met uitzondering van laagrisicostoffen. De uitsluiting van chemische laagrisicomiddelen werkt duurzame innovatie op dit terrein bovendien tegen.' Toch ziet ook Huitema geen politieke belemmeringen meer voor het Nederlandse verbod. 'De Europese Commissie kan de staatssecretaris niet terugroepen omdat ze binnen de Europese richtlijnen een strenger regime hanteert voor onkruidbestrijdingsmiddelen.'

Hij is daarom benieuwd of de Raad van State nog tegenwerpen heeft. 'De antwoorden van de Europese Commissie op mijn schriftelijke vragen kunnen wellicht een verbod zijn van het juridisch advies van de Raad van State.'

Het advies is niet openbaar, maar we weten dat de landsadvocaat heeft gewezen op de toelating van middelen die straks onder het verbod vallen

Ook de landsadvocaat zou dit probleem onder de aandacht van de staatssecretaris hebben gebracht, weet Ottenheim te vertellen. 'Het advies is niet openbaar, maar we weten dat de landsadvocaat heeft gewezen op de toelating van middelen die straks onder het verbod vallen. Wij maken daaruit op dat de landsadvocaat daar een zwakke plek heeft willen duiden en gaan er vooralsnog vanuit dat de Raad van State daar ook zijn vinger op legt.'

Lof

Bij Greenpeace rest echter alleen nog lof voor het generieke verbod, en zeker niet alleen omdat ze verwachten dat zo'n verbod juridisch steviger

staat dan een verbod op glyfosaat. Van Bekkem vindt dat met de inzet op middelenvrije onkruidbeheermethoden het probleem eindelijk goed wordt aangepakt: 'Vergeet niet dat we vijftien jaar geleden te hoop liepen tegen de stof atrazine. Ook die stof leidde, net als glyfosaat, steeds opnieuw tot normoverschrijding in het oppervlaktewater. Toen die stof in de ban is gedaan, kwam glyfosaat ervoor in de plaats, met precies hetzelfde resultaat: structurele normoverschrijding en problemen om het drinkwater schoon te krijgen.'

Toch heeft Greenpeace nog wel wat wensen op het verlanglijstje. 'We zijn er nog niet. We zouden graag zien dat ook de verkoop van stoffen als glyfosaat aan particulieren aan banden wordt gelegd.'

Nefyto is niet van plan zich te schikken in het op handen zijnde verbod. Als het aan Ottenheim ligt, leggen Nefyto-leden de kwestie voor aan de rechter. 'Als het niet anders kan, is dat de weg die we dan maar moeten gaan. Het zal er dan waarschijnlijk wel op neerkomen dat we sancties op een overtreding moeten aanvechten. Ik ben heel benieuwd wat de rechter ervan vindt.'

Ottenheim verwacht sowieso dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen gewoon doorgaat. 'De gemeenten zullen zich keurig aan de regels houden, verwacht ik. Maar particulieren en terreinbeheerders kunnen de bestrijdingsmiddelen nog steeds online bestellen of bij tuincentra halen. Wie een serieus onkruidprobleem heeft, zal daar lastig van te weerhouden zijn.'

Be social

Scan of ga naar:

<http://www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-5584>